НАРОДНО СЪБРАНИЕ
Вх. № 52-654-04-199
Дата: 17 / 09 202 6 г.

ЧРЕЗ: Г-ЖА МИХАЕЛА ДОЦОВА, ПРЕДСЕДАТЕЛ НА 52-ТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

ДО: ПРОФ. ЯНКА ТЯНКОВА, ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА ПО ПРАВНИ ВЪПРОСИ

ПРЕДЛОЖЕНИЯ

ОТ ПЕТЪР НИКОЛАЕВ ПЕТРОВ, НАРОДЕН ПРЕДСТАВИТЕЛ ПГ ВЪЗРАЖДАНЕ

ОТНОСНО: Второ гласуване на Законопроект за изменение и допълнение на Гражданския процесуален кодекс, № 52-602-01-34, внесен от Министерския съвет на 30.07.2026г. и приет на първо гласуване на 10.09.2026г., както следва:

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ПРЕДСЕДАТЕЛ,

На основание чл.79, ал.1 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание, в рамките на 7-дневния срок до 17.09.2026г. внасям следните предложения между първо и второ гласуване по Законопроекта за изменение и допълнение на Гражданския процесуален кодекс, № 52-602-01-34, внесен от Министерския съвет на 30.07.2026г. и приет на първо гласуване на 10.09.2026г., както следва:

1. В текста на § 1 се правят следните изменения:

А) . Наименованието на глава тридесет и трета „б“ се изменя така:
„Особени правила при явно неоснователни искове и производства, с които се злоупотребява, поради публичното участие на ответника“.

Б). Текстът на предложеният нов член 388с се изменя по следния начин:

„Приложно поле
Чл. 388с. (1) Правилата на тази глава се прилагат по граждански и търговски дела, когато предявеният иск произтича пряко от публичното участие на ответника.
(2) Мерките по чл. 388т, чл. 388у, ал. 3, чл. 388х, ал. 2 и 3, чл. 388ц и чл. 394а се прилагат, когато ответникът изложи конкретни обстоятелства, от които може обосновано да се предположи, че искът е явно неоснователен или че с производството се злоупотребява.

(3) Съдът се произнася по наличието на предпоставките по ал. 2 след като предостави на ищеца възможност да внесе становище в едноседмичен срок. Определението не подлежи на отделно обжалване, освен в изрично предвидените от закона случаи, и може да бъде изменено при новонастъпили или новооткрити обстоятелства.
(4) Обстоятелството, че делото произтича от публично участие на ответника, само по себе си не обосновава явна неоснователност на иска или злоупотреба с производството.“

Мотиви: Проектът на вносителя приравнява делото, породено от публично участие на ответника, на производство, за което следва да действат всички специални последици. Това намирам за прекомерно широко. Така например, искът, внесен от ищеца, може да произтича от журналистическа публикация, граждански протест или научно становище и въпреки това да е основателен. Предложеният с предложението по параграф 1 двустепенен модел запазва широкото предметно приложно поле, но изисква първоначални конкретни данни за явна неоснователност или злоупотреба, преди да се задействат предвидените ограничителни мерки. Така се защитава и правото на достъп до съд на добросъвестния ищец, който не би следвало да понася тежестта на специалните правила в това ново производство.

2. В § 1 текстът на предложеният нов чл. 388т се изменя по следния начин:

„Ранно отхвърляне на явно неоснователен иск
Чл. 388т. (1) Ответникът може да поиска отхвърляне изцяло или отчасти на явно неоснователен иск с отговора на исковата молба. Искането може да бъде направено най-късно в първото заседание, когато основанието за него е станало известно след изтичането на срока за отговор.
(2) Съдът разглежда искането с предимство. На ищеца се предоставя едноседмичен срок да изложи становище и да посочи фактите, правното основание и доказателствата, които подкрепят иска.
(3) Когато ответникът е изложил обстоятелства, от които може обосновано да се предположи, че искът е явно неоснователен, ищецът следва да обоснове вероятната му основателност. Това правило не изменя разпределението на доказателствената тежест при разглеждането на делото по същество.
(4) Съдът отхвърля иска изцяло или в съответната му част, когато въз основа на твърденията на ищеца и представените или посочените доказателства той е явно неоснователен и събирането на други доказателства не би могло да промени този извод.
(5) Съдът се произнася в едномесечен срок от постъпването на становището по ал. 2 или от изтичането на срока за него. Решението за отхвърляне подлежи на обжалване по общия ред. Отказът да се уважи искането се постановява с определение, което не подлежи на отделно обжалване; възражението може да бъде поддържано при обжалване на решението по делото.
(6) Подаването на искане по ал. 1 не спира производството, освен ако съдът постанови друго с оглед процесуалната икономия.“

Мотиви: Предложената редакция въвежда частично ранно отхвърляне, урежда момента за искането за това и считам, че възпроизвежда балансирано правилото на Директива (ЕС) 2024/1069 относно разпределението на доказателствената тежест.

Критерият е достатъчно строг, за да не превръща ускорената фаза в пълно разглеждане на спора. Необжалваемостта на отказа предотвратява използването на самата защитна процедура за забавяне на делото, а решението за отхвърляне остава под пълен инстанционен съдебен контрол.

3. В § 1, текстът на предложеният нов чл. 388у се изменя по следния начин:

„Преценка за злоупотреба с производството
Чл. 388у. (1) Производство, с което се злоупотребява, е производство, което не е насочено добросъвестно към установяване, упражняване или защита на право, а има за основна цел да предотврати, ограничи или санкционира публичното участие на ответника.
(2) При цялостната преценка съдът може да вземе предвид:
1. несъразмерност между предявената претенция и действително твърдяната вреда;
2. множество, последователни или съгласувани производства относно едно и също или сходно публично участие;
3. поведение за сплашване, тормоз или натиск преди или по време на производството;
4. използване на процесуални способи, избор на съд, изменение или оттегляне на искания с преобладаваща цел увеличаване на продължителността или разноските;
5. предявяване на претенцията срещу физическо лице, когато публичното участие е извършено от името и в рамките на дейността на юридическо лице;
6. очевиден дисбаланс на ресурси или влияние, когато той е използван за възпиране на публичното участие;
7. други обстоятелства, сочещи, че преобладаващата цел не е защита на накърнено право.
(3) Съдът извършва комплексна оценка на обстоятелствата по ал.2, отчита предмета и общественото значение на публичното участие, фактическата му основа, положените усилия за проверка, формата и начина на разпространение, както и характера и тежестта на твърдяното засягане на честта, доброто име, личния живот, търговската репутация или други права на ищеца.
(4) Съдът може служебно да извършва справки в съдебни информационни системи, публични регистри и други общодостъпни източници само относно обстоятелствата по ал. 2. Съдът не събира служебно доказателства относно основателността на иска и не замества доказателствената дейност на страните.
(5) На страните се предоставя възможност да се запознаят и да изразят становище по всяка служебно извършена справка преди тя да бъде взета предвид.
(6) При наличие на предпоставките по чл. 388с, ал. 2 съдът може по искане на ответника да допусне участие по чл. 388ф, обезпечение за разноски по чл. 394а и други своевременни и съразмерни мерки, които не препятстват неоправдано достъпа до съд.“

Мотиви: Явната неоснователност е качество на иска, а злоупотребата е свързана с целта и начина на водене на съдопроизводството. Смесването им в проекта на вносителя създава непредвидимост. Предложението дава самостоятелно определение на злоупотребата, запазва примерния характер на показателите и изисква цялостна преценка. Ограничаването на служебното начало е необходимо, за да не се превърне съдът в страна по спора и да не се засегнат равенството и състезателността.

4. В § 1, текстът на предложеният нов чл. 388ф се изменя по следния начин:

„Становище на организации
Чл. 388ф. (1) Със съгласието на ответника юридическо лице с нестопанска цел за обществено полезна дейност, професионална или синдикална организация, която има дейност по предмета на публичното участие, може да представи писмено становище по въпроси от обществен интерес и общодостъпни документи.
(2) Становището се представя в срок, определен от съда, който не може да бъде по-кратък от една седмица, и не придава на организацията качество на страна. На страните се предоставя възможност да изразят становище по него.
(3) Съдът може да не приеме становище, което не е относимо, повтаря доводите на страните или би довело до неоправдано забавяне на делото.“

Мотиви: Членството на ответника в конкретна организация не е подходящ критерий за експертна подкрепа и изключва журналисти на самостоятелна практика, граждански активисти и независими експерти. Същевременно на външната организация не следва да се предоставя неограничена възможност да събира и въвежда частни доказателства. Предложената редакция урежда участие, близко до експертно становище, при запазено право на страните да бъдат изслушани.

5. В § 1, текстът на предложеният нов чл. 388х се изменя по следния начин:

„Решение и последици
Чл. 388х. (1) Съдът постановява решението с мотивите в едномесечен срок от заседанието, в което е приключило разглеждането на делото.
(2) Когато отхвърли изцяло или отчасти иска като явно неоснователен или установи злоупотреба с производството, съдът посочва това в диспозитива, включително дали спорът има трансгранично значение.
(3) При установена злоупотреба с производството съдът присъжда на ответника всички необходими и разумни разноски за защитата. Възнаграждението за един адвокат може да бъде намалено само ако е явно несъразмерно спрямо фактическата и правната сложност, извършените процесуални действия и значението на делото.
(4) При установена злоупотреба съдът може да наложи на виновното лице глоба по чл. 89, като отчете продължителността и последиците на производството, поведението на лицето и необходимостта от възпиращ ефект.
(5) Ответникът запазва правото си да търси по общия ред обезщетение за вредите от злоупотребата.“

Мотиви: Намирам двуседмичният срок за изготвяне на мотивирано решение за трудно приложим при фактически и правно сложни медийни дела. Този двуседмичен срок увеличава натоварването върху съда и според мен не е целосъобразен. Вместо него, предложеният едномесечен срок съчетава бързина с качество. Също така, пълното възстановяване на разумните разноски и възпиращата санкция изпълняват защитната функция на директивата, без да наказват добросъвестния ищец само защото спорът е обществено значим.

6. В § 1, текстът на предложеният нов чл. 388ц се изменя по следния начин:

„Публикуване

Чл. 388ц. (1) По реда на Закона за съдебната власт се публикуват в отделно обособена и публично достъпна част от Единния портал за електронно правосъдие влезлите в сила съдебни актове, с които искът е отхвърлен изцяло или отчасти като явно неоснователен или е установена злоупотреба с производството по тази глава.
(2) Актовете се публикуват при спазване на правилата за обезличаване на защитени от закона лични данни. Наименованието на ищец - юридическо лице или едноличен търговец, остава видимо.
(3) Данните по алинея 1 са достъпни за срок от пет години от влизането в сила на съдебния акт.
(4) Не се публикуват по реда на този член съдебни актове, в които единствено е установено, че спорът произтича от публично участие на ответника.“

Мотиви: Публикуването на името на физическия ищец за десет години е немотивирана от вносителя, липсваща в директивата и несъразмерна репутационна последица и може да възпира внасянето на съвсем основателни искове. Специалната публичност е оправдана само при влязъл в сила извод за явна неоснователност или злоупотреба. Затова предложеното обезличаване законово защитени лични данни на физическите , както и предложеният петгодишен срок постигат достатъчна публичност, прозрачност и възпиращ ефект - при един по-добър баланс с правото на личен живот и защита на данните.

7. Параграф 2 се изменя по следния начин:

„§ 2. В чл. 391 се създава ал. 6:
„(6) По дело по глава тридесет и трета „б“ обезпечение на иска се допуска при вероятна основателност на иска, при конкретна обезпечителна нужда и когато мярката е съразмерна. Съдът отчита въздействието на мярката върху публичното участие и не допуска обезпечение, което би го ограничило в по-голяма степен от необходимото за защита на ищеца.“

Мотиви: Изискването искът да е подкрепен с „убедителни писмени доказателства“ привилегирова определен доказателствен способ и може да изключи основателен иск, доказуем със свидетели, експертиза или електронни данни. Предложението използва познатия критерий за вероятна основателност, но добавя засилен тест за необходимост, съразмерност и въздействие върху публичното участие на ответника.

8. Параграф 3 се изменя по следния начин:

„§ 3. Създава се чл. 394а:
„Обезпечение за разноски
Чл. 394а. (1) Ответникът може да поиска до приключване на първото заседание по делото ищецът да предостави обезпечение за необходимите и разумно предвидими разноски, когато са налице предпоставките по чл. 388с, ал. 2 и съществува конкретен риск присъдените разноски да не бъдат заплатени или тяхното понасяне да създаде прекомерна тежест за защитата на ответника.
(2) В искането се представя списък и обосновка на очакваните разноски. Съдът дава възможност на ищеца за становище и определя размера, като отчита сложността

на делото, необходимите процесуални действия, поведението на страните и имущественото им състояние.
(3) Обезпечението се предоставя от ищеца в пари или чрез банкова гаранция в определен от съда срок. Размерът не може да надхвърля разумно предвидимите разноски и не може да ограничава непропорционално правото на достъп до съд.
(4) При неизпълнение съдът спира производството, а ако обезпечението не бъде предоставено и в допълнителен срок не по-кратък от две седмици, прекратява производството. Прекратяването не се допуска, когато с оглед имущественото състояние на ищеца би представлявало непропорционално ограничение на достъпа до съд; в този случай съдът може да намали размера или да определи друг подходящ способ.
(5) Определението подлежи на обжалване с частна жалба. Жалбата не спира производството, освен ако въззивният съд постанови друго.""

Мотиви: Текстът на вносителя допуска обезпечението практически автоматично въз основа единствено на представен списък от ответника и съдържа вътрешно противоречие относно лицето, което да предостави гаранция. Предложеният нов текст изисква данни за злоупотреба или явна неоснователност и конкретен риск, ограничава размера до разумни разноски, посочва недвусмислено ищеца като задължено лице и въвежда контрол за пропорционалност и частно обжалване.

9. В текста на § 5 се правят следните изменения и допълнения:

В създаваната т.6, в определението за „въпрос от обществен интерес" думите в б. б)**„дейността на лице с публична известност в публичния или частния сектор"** се заменят с **„дейността на лице, което поради заемана длъжност, обществена роля или съществено влияние участва във формирането на решения или обществен дебат, доколкото публичното участие е свързано с тази роля".**

В определението за „въпрос от обществен интерес" думите в б. д) **„по-специално чрез борба с дезинформацията"** се заличават.

Създава се нова т.7 със следния текст:
„7. „Производство, с което се злоупотребява" е производство по смисъла на чл. 388у, ал. 1, преценявано с оглед всички обстоятелства по конкретното дело."

Мотиви: Неограниченото понятие „лице с публична известност в частния сектор" може да обхване всяко разпознаваемо лице и всяка част от личния му живот. Връзката с обществената му роля е необходима, с оглед целите на това специално съдопроизводство. На следващот място изразът „борба с дезинформацията" няма самостоятелно процесуално съдържание и може да внесе идеологически спор в приложното поле; конкретните обществени интереси вече са подробно изброени. Изричното определение за злоупотреба уеднаквява терминологията.

10. § 7 се изменя по следния начин:

„§ 7. В чл. 38, ал. 1 от Закона за адвокатурата се създава т. 4 със следното съдържание:

„4. физическо лице - ответник по дело по глава тридесет и трета „б“ от Гражданския процесуален кодекс, когато съдът е приел, че са налице предпоставките по чл. 388с, ал. 2 от същия кодекс и лицето не разполага с достатъчно средства да заплати адвокатско възнаграждение.““

Мотиви: Самото качество на ответник по дело, свързано с публично участие, не оправдава специално основание за предоставянето на безплатна помощ на заможен ответник, на платежоспособна медия или търговско дружество. Предложената редакция насочва мярката наистина към уязвимото физическо лице и я свързва както с първоначална съдебна преценка за риск от злоупотреба с правото на иск, така и с реалното материално положение на ответника и възможността му да си осигури адвокатска защита. Държа да отбележа, че разпоредбата не заменя държавната правна помощ, предоставяна по друг, специален закон - Закона за правната помощ.

11. Текстът на параграф 8 се изменя по следния начин:

„§ 8. В Закона за съдебната власт се създава чл. 377б:
„Чл. 377б. (1) Висшият съдебен съвет публикува ежегодно обобщени и обезличени данни за:
1. броя на делата по глава тридесет и трета „б“ от Гражданския процесуален кодекс и основанието на исковете;
2. броя на исканията по чл. 388т и чл. 394а, уважените, частично уважените и отхвърлените искания и размера на определените обезпечения;
3. броя на изцяло и частично отхвърлените като явно неоснователни искове и броя на производствата, при които е установена злоупотреба;
4. вида на ищците и ответниците, без данни, позволяващи идентифициране на физическо лице;
5. средната продължителност на делата и на произнасянето по исканията за ранно отхвърляне;
6. присъдените разноски, наложените санкции и изхода от въззивното и касационното обжалване;
7. броя на делата с трансгранично значение.
(2) Данните се публикуват до 31 март за предходната календарна година във формат, позволяващ машинна обработка.
(3) Министерството на правосъдието извършва оценка на прилагането на разпоредбите две години след влизането им в сила и я публикува, включително анализ на въздействието им върху свободата на изразяване, защитата на личния живот и достъпа до съд.““

Мотиви: Броят на постановените решения не е достатъчен за оценка дали механизмът работи бързо, достъпно и без страничен възпиращ ефект. Данните за исканията, продължителността, обезпеченията, разноските, санкциите и резултата от обжалването позволяват реална последваща оценка и своевременно последващо коригиране на закона.

ВНОСИТЕЛ:

НАРОДЕН ПРЕДСТАВИТЕЛ:.....
/адв.Петър Петров, ПГ Възраждане/